

ČTYŘI ROHY

Metodika obecná

Časový odhad	Lekce – 40 minut Sebehodnocení – 5 minut
Forma aktivity	Skupinová práce
Cílová dovednost	Vyhledání a zpracování informací v textu
Pomůcky	Papíry formátu A2 pro každou skupinu, nakopírované texty, karty Hraní rolí (není nutné)
Použité metody a strategie	Čtyři rohy
Úroveň	Specialista až mistr

Struktura lekce

Evokace (15 minut)

Metodu použijte, pokud chcete zpracovat téma z několika úhlů, nebo když chcete propojit několik spolu souvisejících témat. Žáky v úvodu hodiny rozdělte do skupin (počet skupin je dán počtem témat/textů, se kterými budou pracovat), v každé skupině bude přibližně stejný počet žáků. K rozdělení můžete využít karty Hraní rolí (žáci se seskupí podle karet rolí, které v počtu žáků třídy z balíčku připravíte) nebo podle barev fixů (rozdejte fixy různých barev a žáci se podle nich rozdělí).

Každá skupina obdrží jedno téma nebo podtéma, fix odlišné barvy a list většího formátu (A2 nebo flipchartový papír), který si rozdělí svislou a horizontální čarou na 4 obdélníky. Každý obdélník bude vyhrazen pro jinou skupinu informací, která si připravíte podle konkrétního tématu. Například 1. obdélník – obecné informace o tématu (charakteristika, historie, popis apod.), 2. obdélník – výhody (přínosy, příčiny apod.), 3. obdélník – nevýhody (negativa, důsledky) tématu. Poslední obdélník je určen pro informace nové a v této části lekce jej skupiny zatím ponechají prázdné. Skupiny mají za úkol si vybavit a zapisovat všechny jim známé informace k tématu do obdélníků 1 až 3. Vyhradte jim dobu např. 5 minut. Poté se všechny skupiny posunou o 1 místo, přečtou si všechny zapsané informace a mají

ČTYŘI ROHY

za úkol svým fixem doplnit, co dalšího k tématu vědí a na listu chybí. Toto střídání proběhne ještě tolikrát, aby se skupiny postupně dostaly opět ke svému původnímu tématu. Můžete zvolit i posunování papírů namísto skupin.

Uvědomění – práce s textem (15 minut)

Nyní si skupiny přečtou doplněné zápisy na svých papírech a vy jim rozdejte k jejich tématu text. Ten si každý člen skupiny samostatně přečte a poté žáci již opět společně dopisují do 4. obdélníku informace, které jsou pro ně nové a na papíře zatím ani nebyly.

Reflexe – sdílení (10 minut)

Následuje společné sdílení informací, skupiny se střídají v prezentaci svých zápisů a sdělují, které informace se dozvěděli jako nové (od ostatních skupin i z textu).

Sebehodnocení

Na závěr hodiny ponechte žákům prostor pro sebehodnocení. Sebehodnocení může provádět žák samostatně nebo dle možností se mohou žáci hodnotit navzájem. Vaše role spočívá ve stanovení kritérií hodnocení (na co se má žák při sebehodnocení zaměřit) a ve vysvětlení rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí. Kritéria můžete mít připravená ve formě sebehodnotící tabulky nebo je můžete klást žákům ve formě otázek, aby mohli reflektovat proběhnuvší aktivitu a konkrétní výstup – tabulku, obrázek, graf apod.

V aktivitě Čtyři rohy mohou žáci hodnotit, jak se jim dařila práce ve skupině, jak zvládali informace třídit, nové informace vyhledat apod.

Popis jednotlivých metod

Čtyři rohy

Metoda spočívá ve vybavování si známých informací k tématu podle předem daných kritérií. Práce probíhá ve skupinách. Každá skupina na začátku obdrží téma, které zpracuje na základě znalostí jejích členů. Informace třídí podle zadaných kritérií (popis historické události/příčiny historické události/důsledky historické události). Skupiny postupně doplňují informace k tématům ostatních skupin a na závěr při práci s textem ještě doplňují informace nové.

Úskalí

Dejte pozor při vytváření skupin. Žáci by měli být ve skupinách početně rovnoměrně rozděleni. Skupiny můžete vytvořit 3 (připravte 3 texty), 4 (použijete 4 texty) nebo 5 (použijete 5 textů). Kolik skupin vytvoříte, tolik členů budou skupiny mít a tolik různých textů použijete. Počet skupin můžete vytvořit podle počtu žáků ve třídě – čím více žáků, tím více skupin. Pro rozdělení můžete využít karty Hraní rolí nebo barevné lístky a ty pak spojit a přiřadit jim fix téže barvy.

ČTYŘI ROHY

Příklady témat k metodě:

Zdroje energie (větrná, tepelná, jaderná, solární, vodní...)

Stravovací styly (vegetariánství, veganství, bez omezení, celiakie...)

Stavební materiály (kov, dřevo, sklo, beton...)

Zdroje

KOŠŤÁLOVÁ, Hana. Brainstorming aneb Dovedeme rozpoutat bouři nápadů v mozcích našich žáků? In: *Kritické listy* [online]. [cit. 30. 9. 2019]. Dostupné z: <http://www.kritickemysleni.cz/klisty/12/komplet.pdf>. Zkráceno.